

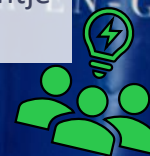
THUIS IN WATER LEEFT

*CDA Dongen - 's Gravenmoer
Verkiezingsprogramma 2022-2026*

VOOR & DOOR DE DONGENAREN

Voor dit verkiezingsprogramma hebben we leden van het CDA en betrokken Dongenaren opgeroepen om hun beste ideeën voor het programma met ons te delen. Dit kon via cdadongen.nl/programma. Met deze ideeën is de programma commissie aan de slag gegaan en het resultaat vind je terug in dit programma. Ook zijn er vele gesprekken gevoerd met inwoners, organisaties, verenigingen en instanties die actief zijn op verschillende thema's. Je herkent de ingezonden voorstellen en de besproken onderwerpen aan het icoontje zoals hier rechts weergegeven.

THUIS IN WAT ER LEEFT BIJ:

FINANCIËN	5
WONEN	6
LEEFBAARHEID	8
DUURZAAMHEID	11
ONDERWIJS	13
ZORG	14
SPORT & CULTUUR	17
OPENBARE ORDE & VEILIGHEID	18
ECONOMIE	19
BESTUUR & DIENSTVERLENING	22

Geachte lezer,

Het Afdelingsbestuur en de Programma Commissie van het CDA Dongen – 's Gravenmoer bieden u het verkiezingsprogramma *'Thuis in wat er leeft'* aan. Tot stand gekomen met de inbreng van betrokken Dongenaren en vastgesteld op de Algemene Ledenvergadering van 29 september 2021.

Het CDA werkt elke dag opnieuw aan een samenleving die niet draait om "ieder voor zich", maar om "zij aan zij". Om dit te bereiken gaan wij altijd uit van onze uitgangspunten, gebaseerd op een christendemocratische politiek: solidariteit, publieke gerechtigheid, rentmeesterschap en gespreide verantwoordelijkheid. Hieruit volgen onderstaande karakteristieken:

- *Midden in de samenleving*: wij verbinden en overbruggen in de samenleving;
- *Volkspartij waarbij ieder mens meetelt*: wij zoeken naar het algemeen belang, waarbij wat je bijdraagt aan de samenleving bepalend is;
- *Vaste waarden*: wij bouwen op vorige generaties, maar moeten het leven en de aarde op de best mogelijke manier doorgeven aan volgende generaties;
- *Nieuwe wegen*: wij vormen een agenda van vernieuwing en verfrissing.

Wij willen een nieuw en verfrissend geluid laten horen, uitgaande van de uitgangspunten en karakteristieken zoals bovenstaand genoemd. Een verkiezingsprogramma dat zich heeft gevormd doordat wij thuis zijn in wat er leeft in Dongen, 's Gravenmoer, Klein-Dongen-Vaart. Maar ook doordat wij betrokken Dongenaren en onze lokale experts aan het woord hebben gelaten.

Met dit verkiezingsprogramma 2022 – 2026 spreken we de volgende ambities uit:

- Wij kiezen voor duurzaamheid, zowel in hoe we omgaan met natuur en milieu, als in hoe we op onze portemonnee letten;
- Wij kiezen voor een groot, kwalitatief, flexibel en duurzaam woonaanbod voor iedereen;
- Wij kiezen voor behoud van onze leefbaarheid met onze evenementen, onze vrijwilligerscultuur, onze ondernemers, onze agrariërs, onze toeristenbranche, onze sport, onze cultuur en onze dorps- en wijkraden;
- Wij kiezen zorg die voor iedereen laagdrempelig beschikbaar is en waarbij we altijd aandacht hebben voor de zwakkeren in de samenleving;
- Wij kiezen voor een eerlijke en transparante bestuurscultuur waarin naar inwoners wordt geluisterd en lokale expertise wordt benut.

Verder onderschrijven we dat visies moeten leiden tot concrete plannen. Maar voordat je plannen kunt maken, moeten er wel voldoende financiële middelen zijn. Daarom zal het eerste thema dat wij bespreken in dit verkiezingsprogramma 'Financiën' zijn.

Voorafgaand aan ieder thema vindt u een infographic die onze speerpunten weergeeft voor het desbetreffende thema.

Namens bestuur en leden van het CDA wens ik u veel leesplezier,

Stijn Sips

Lijsttrekker CDA Dongen – 's Gravenmoer

VAN ONZE AMBITIES NAAR ONZE PRIORITEITEN VOOR 2022 -2026

1. INKOMSTEN

Wij gebruiken de rijksinkomsten voor de taken waarvoor het geld bedoeld is.

2. ZONNELADDER

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie op alle terreinen, zo moeten alle gemeentelijke daken zonnepanelen krijgen waardoor de 'Zonneladder' toegepast kan worden.

3. ADVIESCOMMISSIE

Wij stellen een adviescommissie 'Groen' in, bestaande uit betrokken inwoners en lokale experts, die adviseert over groenonderhoud, maaibeeld, bomenaanplant en bomenkop.

4. JONGEREN STUDIO'S

Wij voeren een pilot met studio's voor jongeren uit, waarbij jongeren tegen een lage maandprijs en met huursubsidie kunnen huren.

5. WOONVISIE

Wij werken een nieuwe woonvisie uit, die geldt voor alle kernen, waarbij er aandacht is voor nieuwe woonvormen.

6. ZELFBEWONINGSPLICHT

Wij voeren voor nieuwe woningen en vrije kavels een zelfbewoningsplicht van drie jaar in.

7. WIJKFONDS

Wij willen een actieve dorps- of wijkraad in elke wijk of kern en wij stimuleren een 'wijkfonds' om projecten die de leefbaarheid vergroten te kunnen realiseren.

8. EVENEMENTENBELEID

Wij werken, in samenspraak met verenigingen en ondernemersorganisaties, een evenementen- en vergunningenbeleid uit waarin een snelle behandeling, laagdrempeligheid en eenduidigheid in elke sector centraal staat.

9. ONDERNEMERSHUIS

Wij kiezen voor een ondernemershuis mét een samenwerkend gemeentelijk ondernemersloket, dat zich richt op het versterken van economische activiteiten.

10. PASSANTENHAVEN

Wij doen onderzoek naar de mogelijkheden om een passantenhaven aan het Wilhelminakanaal als toeristische trekpleister te realiseren.

11. MANTELZORG

Erkenning voor onze mantelzorgers is belangrijk, daarom laten wij een jaarlijks mantelzorg-compliment voortkomen uit een schoolproject in samenwerking met het middelbaar onderwijs, met de Dongense ondernemers en met de gemeente.

12. SOCIAAL DONGENS MELDPUNT

Wij ontwikkelen een 'Sociaal Dongens Meldpunt', een (online) loket, dat alle (online) hulp- en adviesvragen in ontvangst neemt en adviseert over de beste zorgaanbieder die past bij de vraag.

13. GRATIS SPORTEN

Wij doen onderzoek, in overleg met de sportverenigingen, naar de mogelijkheid van een gratis sportlidmaatschap voor kinderen tot 18 jaar waarbij de financiële ruimte gezocht wordt in de begroting en middels subsidies.

14. WETHOUDER KERNEN & OUDEREN

Wij gaan voor een dorpswethouder die speciaal belast wordt met kernaangelegenheden en wij gaan voor een ouderenwethouder die alle thema's van het ouderenbeleid coördineert.

15. INSpraak & SAMENSpraak

Bij belangrijke besluiten en bij de vormgeving van nieuw beleid betrekken wij inwoners, bedrijven en (lokale) expertise vooraf en werken vervolgens samen.

SPEERPUNTEN VOOR FINANCIËN

Zorgvuldig

Spaarzaam

Gematigde lokale lasten

Transparant

Komst van een:

Subsidie coördinator

Beleid toetsen op:

- 1 Noodzaak
- 2 Maatschappelijke prioriteit
- 3 Compensatie in begroting

Rijksinkomsten

Te gebruiken waarvoor het geld bedoeld is

FINANCIËN

Gezonde gemeentefinanciën

Het CDA vindt dat de gemeente als een goede rentmeester met haar geld moet omgaan en op een gezonde basis moet investeren. Dus goed voor het 'huishoudboekje' zorgen, zodat we de volgende generaties niet met schulden opzadelen. Onze uitgangspunten voor het financieel beleid zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.

Dit bereiken we door:

- Rijksinkomsten te gebruiken voor die taken waarvoor het geld bedoeld is.
- Nieuw beleid en nieuwe investeringen die leiden tot meerjarige lasten, steeds in volgorde te toetsen op: noodzaak, maatschappelijke prioriteit en de mogelijkheid tot compensatie in de begroting.
- De sterkste schouders de zwaarste lasten te laten dragen.
- De vervuiler te laten betalen.
- Te streven naar afdoende weerstandsvermogen, waarbij gespaard wordt voor gewenste investeringen in de toekomst.
- De schuldenlast terug te dringen en de noodzakelijke uitgaven van nu niet door te schuiven.
- Als uitgangspunt van de lokale lastenontwikkeling het reële inflatieniveau te hanteren.

Fondsen en subsidies

Er zijn tal van fondsen en subsidies naast de reguliere gemeentelijke middelen. In de gemeente Dongen moeten deze optimaal en efficiënt benut worden.

Dit bereiken we door:

- Een subsidiecoördinator in de gemeente aan te stellen.
- Voor dorps- en wijkraden 'wijkfondsen' te creëren vanuit beschikbare fondsen en subsidies.
- Lokale subsidies onder de aandacht te brengen bij de talloze verenigingen en stichtingen in de gemeente Dongen.
- Het subsidiebeleid te herijken en jaarlijkse indexaties van de subsidies op basis van het reële inflatieniveau toe te passen.

“

Rentmeesterschap: de volgende generatie niet met schulden opzadelen.

”

SPEERPUNTEN VOOR WONEN

Zelfbewoningsplicht

Van 3 jaar

Nieuwe woonvormen

Nieuwe woonvisie

Voor jongeren:

Pilot met studio's

Voor senioren:

In / nabij centrum
seniorenwoningen

Beleid (pre-)
mantelzorgwoningen

Gebied achter Julianalaan in 's Gravenmoer ontwikkelen

Gebied rond **Noorderlaan** ontwikkelen

Blijven bouwen in de **kernen**

WONEN

Woonaanbod: ruim baan voor starters, doorstromers en senioren

We hebben te maken met een woningnood. Als je een huis koopt moet je er ook zelf in wonen vindt het CDA. Daarnaast vragen we aandacht voor onze senioren en de verschillende woonvormen die bij hen passen. En we investeren in woonvormen voor onze jeugd en onze starters. Duurzaam bouwen is ook gebruik maken van wat er al is. Wonen moet betaalbaar zijn voor iedereen.

Dit bereiken we door:

- In het gemeentelijk beleid voor nieuwe woningen en vrije bouwkavels een zelfbewoningsplicht voor een periode van 3 jaar op te nemen.
- Een pilot uit te voeren met de realisering van enkele studio's waar jongeren tot een bepaalde leeftijd tegen een lage maandprijs en met huursubsidie kunnen huren.
- Seniorenwoningen te ontwikkelen in of nabij het centrum van Dongen.
- Als gemeente een actief beleid te voeren ten aanzien van (pre-)mantelzorgwoningen.
- In de komende bestuursperiode het gebied rondom de nieuwbouwwijk Noorderlaan en het gebied bij de Julianalaan in 's Gravenmoer te ontwikkelen.
- Met de woningcorporaties in gesprek te gaan over een voorrangregeling voor onze inwoners die een woning willen huren.
- De starterslening en blijverslening aan te (blijven) bieden.
- In te zetten op versnelde bestemmingsplanprocedures en de bouw van tijdelijke woningen.
- In alle kernen te blijven bouwen om zo te zorgen dat deze leefbaar blijven.
- Bij het ontwikkelen van woningbouwplannen per wijk en per dorpskern te kiezen voor een evenwichtige opbouw van 35% goedkope, 35% middeldure en 30% dure woningen.
- In de regio Hart van Brabant afspraken te maken ten aanzien van de gespreide huisvesting van statushouders.
- Waar het ruimtelijk mogelijk is de procedure voor woningsplitsing te vereenvoudigen en als gemeente hierin te faciliteren.

Wonen: kiezen voor kwaliteit, duurzaamheid, flexibiliteit

Bij 'Wonen' heeft de gemeente nadrukkelijk een leidende rol. De gemeente is bij uitstek de partij die bepaalt wat er gebouwd kan worden en hoe de gemeente Dongen er uit gaat zien. Het CDA vult dit in met een woonbeleid gericht op kwaliteit, duurzaamheid en flexibiliteit.

Dit bereiken we door:

- Ruimte te geven aan nieuwe woonvormen.
- Gedegen prestatieafspraken te maken met woningcorporaties over het aantal sociale woningen, verkoop van woningen, renovatie en duurzaamheid en deze frequenter te evalueren.
- Te kiezen voor een wijkgerichte aanpak bij het maken van renovatieplannen, zodat naast de kwaliteit van de woningen er ook gekeken wordt naar de sociale samenstelling van de wijk.
- Speciale regelingen te treffen waardoor woningen voor starters ook op lange termijn beschikbaar blijven, zoals met het 'slimmer kopen concept'.

Flexibel en circulair bouwen op de goede plek

Het CDA vindt het vanzelfsprekend dat bewoners worden betrokken bij bouwinitiatieven in hun woonbuurt. Met een nieuwe woonvisie kan de gemeente gaan sturen op nieuwe woonvormen. Daarnaast is het CDA, bij bouwen, vóór groen en minder verharding, want dit draagt bij aan een betere waterhuishouding, meer recreatiegebied, een betere leefomgeving en vermindering van hittestress.

Dit bereiken we door:

- Een nieuwe woonvisie op te stellen voor de gemeente Dongen.
- Vooraf bij de planontwikkeling een percentage groen mee te geven als kader, waardoor meer dan voldoende groen opgenomen wordt.
- Bij inbreidinglocaties rekening te houden met de bestaande omgeving.
- Bestaande gebouwen te transformeren naar woningen en dit op te nemen als pijler in het huisvestingsbeleid van de gemeente.
- Als gemeente een actief grondbeleid te voeren om zo kunnen te sturen bij de ruimtelijke invulling van onze gemeente.
- Nieuwbouwlocaties zoveel mogelijk 'waterneutraal' te bouwen om wateroverlast in de toekomst te voorkomen.
- Bij (nieuw)bouw te streven naar 'nul op de meter' woningen, ofwel energieneutraal.
- Snippergroen te verkopen voor de grondprijs die gehanteerd wordt bij grondgebonden woningen in de sociale sector.

In de nieuwbouwwijk Noorderlaan moet duurzaamheid, divers wonen en flexibel wonen tot uiting komen.

SPEERPUNTEN VOOR LEEFBAARHEID

Actieve dorps-
en wijkraden

Wijkfondsen
voor projecten

Adviescommissie
voor o.a. bomenkap

Toiletplan
uitbreiden

Buurtbushalte bij
het gemeentehuis

Verbeteren vervoer
naar station Rijen

Bereikbaar
zijn en blijven

Met alle betrokkenen een **evenementen- en vergunningenbeleid** uitwerken

Banenmarkt voor **vrijwilligers**

Voor senioren:

Initiatieven
stimuleren

Beroep doen op
deze **vitale groep**

Hard maken voor **compenserende maatregelen** 380 kV lijn
in 's Gravenmoer & Dongen Vaart

LEEFBAARHEID

Kwaliteit van de woonomgeving

Het CDA blijft erop toezien dat openbare ruimten en gebouwen goed toegankelijk zijn, hindernissen worden gesignaleerd en verholpen. Daarnaast moet de gemeente weer een groene gemeente worden, met prioriteit voor onderhoud van de openbare ruimte. Dorps- en wijkraden spelen een centrale rol bij de leefbaarheid in een wijk of kern, waarbij inwoners inbreng kunnen leveren over bijvoorbeeld het groen.

Dit bereiken we door:

- In elke wijk in te zetten op een actieve wijkraad met betrokken inwoners die zich gehoord voelen.
- Een herkenbaar 'wijkfonds' te stimuleren waar dorps- en wijkraden aanspraak op kunnen maken om hun projecten te financieren die de leefbaarheid van de wijk vergroten, zoals 'groene projecten'.
- Een adviescommissie 'Groen' in te stellen, bestaande uit betrokken inwoners en lokale experts, die adviseert over groenonderhoud, maaibeeld, bomenaanplant en bomenkap.
- Een 'toiletplan' op te stellen, waarbij de HogeNood app wordt aangevuld voor toiletlocaties in de gemeente Dongen en verder onder de aandacht wordt gebracht.
- In de gebiedsvisie ons hard te maken voor de compenserende maatregelen voor 's Gravenmoer en Dongen-Vaart vanwege de 380 kV lijn.
- Door periodieke wijkshouwen te houden krijgt goed onderhoud aan wegen, fietspaden en trottoirs weer de nodige aandacht.
  - Collectieve oplossingen die inwoners zelf bedenken om beter voor elkaar te zorgen als gemeente te ondersteunen, zoals meer bankjes in de gemeente.
  - Een veilige openbare ruimte te creëren, bijvoorbeeld door het toepassen van slimme en duurzame verlichting waarbij variatie in lichtintensiteit mogelijk is.
  - De groene buffers rondom de gemeente te versterken zodat er een duidelijke groene scheiding is met de buurgemeenten.
  - De kansen op verdere ontwikkeling en/of uitbreiding van ecologische verbindingzones te onderzoeken.
  - Te kiezen voor een duurzame aanpak bij de opvang en afvoer van hemelwater, waterberging, het beperken van regenwater in het riool en het tegengaan van 'verstening'.
- Een gratis wifi voorziening in het centrum van Dongen opnieuw te bewerkstelligen.

Bereikbaarheid

Alle kernen en voorzieningen moeten goed bereikbaar zijn. Maar onze inwoners moeten zich ook laagdrempelig naar andere gemeenten kunnen verplaatsen middels het openbaar vervoer of de fiets. Zeker voor de (studerende) jongeren zijn goede bus- en treinverbindingen naar de grote steden belangrijk.

Dit bereiken we door:

- Een buurtbushalte te realiseren voor het gemeentehuis, waardoor het laagdrempeliger te bereiken is voor met name senioren.
- Bij afspraken met het Regiovervoer extra aandacht te vragen voor de groeiende groep senioren én het groepsvervoer.
- Te pleiten voor één tarief voor reizigers met de Regiotaxi vanuit de kernen naar NS-stations.
- Met de vervoerder Arriva en de provincie Noord-Brabant in overleg te gaan over het optimaliseren en intensiveren van het busvervoer van en naar het station in Rijen.
- Fietspaden uit te breiden, waar mogelijk, als een stimulans om lokale verplaatsingen vaker per fiets te doen en als bijdrage aan de toeristische aantrekkingskracht van onze gemeente.
- Een verdere uitbreiding van het snelfietsnetwerk met behoud van de groene buffers tussen de gemeenten, bijvoorbeeld richting Rijen en de Efteling, te onderzoeken.
- Inrichting van interlokale wegen af te stemmen met buurgemeenten voor een vlotte afwikkeling en eenduidigheid.
- Bestaande parkeerproblemen zoveel mogelijk op te lossen en bij nieuwbouw een voldoende ruime parkeernorm te hanteren.
- Geen betaald parkeren in te voeren in de gemeente Dongen.

Saamhorigheid: een sterk en vitaal verenigingsleven

Het CDA maakt zich sterk voor een vitaal verenigingsleven. Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Het CDA is voorstander van méér verenigingsleven en minder administratie en regels.

Dit bereiken we door:

In samenspraak met relevante ondernemersorganisaties en verenigingen een specifiek evenementenbeleid uit te werken.

- Een banenmarkt voor vrijwilligers te organiseren.
- Een gemeentelijke contactpersoon voor de vrijwilligersorganisaties aan te wijzen.
- De 'Vrijwilliger van het Jaar' verkiezing herin te voeren in de gemeente.
- De komst van een definitieve verenigingshal te ondersteunen.

Een vergunningenbeleid op te stellen dat uitgaat van een snelle behandeling, laagdrempeligheid en eenduidigheid in elke sector.

- Benodigde vergunningen voor verenigingen bij voorkeur doorlopend te verlenen.
- Verenigingsgebouwen vrij te stellen van de OZB.
- Daar waar voorzieningen onder druk staan te kiezen voor een inrichting met meerdere gebruikers, waardoor een langere gebruiksduur mogelijk is.
- Door ondersteunende verenigingen en organisaties, zoals de EHBO en de verkeersregelaars, financieel en ambtelijk te blijven ondersteunen.

Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving.

Aandacht en zorg voor onze senioren in hun nieuwe vitale levensfase

De groep actieve 65-plussers neemt in aantal toe. Men spreekt al van een derde levensfase tussen de tweede (werken) en de vierde (ouderdom) in. Een groot deel van deze vitale senioren wil van betekenis zijn. Wij zetten ze in hun kracht. Tevens verliezen we de senioren die meer aandacht behoeven, vanwege eenzaamheid of een verminderde zelfredzaamheid, niet uit het oog.

Dit bereiken we door:

- Een samenhangend ouderenbeleid te realiseren door één wethouder te benoemen die alle thema's met raakvlakken aan het ouderenbeleid coördineert.
- Initiatieven die de contacten van senioren met de samenleving bevorderen te stimuleren, te ondersteunen en in te participeren, zoals 'Automaatje' van Stichting Welzijn Ouderen én zoals de activiteiten van Stichting Met je Hart Dongen, KBO Dongen, KVG Dongen en Stichting Open Bejaardenwerk 's Gravenmoer.
- Als gemeente het voortouw te nemen bij het beroep op deze vitale groep om bijvoorbeeld als stagebegeleider, vrijwilliger, coach of mentor hun kennis en ervaring te delen met de andere generaties.
- In te zetten voor het behouden van voorzieningen dichtbij, zoals een huisarts, supermarkt, basisschool, pinautomaat of openbare bibliotheek.
- Het behouden van buurthuizen in de kernen waar jongere en oudere buurtgenoten elkaar kunnen ontmoeten.
- Ouderen kennis te laten maken met de digitale wereld, zoals met Domotica / huisautomatisering.
- De kwetsbaarheid voor oplichting en kleine criminaliteit, ook via het internet, bij deze groep te verbeteren met voorlichting vanuit de gemeente in samenwerking met de politie, banken, vakbonden en bedrijven.

Vaker een beroep doen op deze vitale groep om bijvoorbeeld als stagebegeleider, vrijwilliger, coach of mentor hun kennis en ervaring te delen met de andere generaties.

SPEERPUNTEN VOOR DUURZAAMHEID

Samen met inwoners, ondernemers, lokale expertise etc.

*Regionale energie- en klimaatstrategie (REKS)
is de leidraad in het gemeentelijk beleid*

**Uitgaan van
Zonneladder**

**Belangrijke rol
Energieket**

**Behoud
keuzevrijheid**

**Voorbeeldfunctie
van gemeente**

"Meer scheiden, minder afval" met eerlijke maatregelen

Ongelimiteerd toegang tot milieustraat

DUURZAAMHEID

Betaalbaar, behapbaar en met draagvlak

Het CDA ziet het als een opdracht om de wereld waarin we leven goed te beheren en die in een zo goed mogelijke staat door te geven aan de volgende generaties. Het CDA is voor een verduurzamingsopgave die betaalbaar en behapbaar is voor inwoners. Samenwerking is hierbij het sleutelwoord. Wij kiezen voor een gemeente die duurzaamheidsinitiatieven faciliteert. De Regionale energie- en klimaatstrategie (REKS) is vastgesteld en vormt de leidraad in het gemeentelijk beleid.

Dit bereiken we door:

Energie Dongen een duidelijke rol toe te dichten bij de uitvoering van de REKS, zowel op regionaal niveau met andere energie-coöperaties als op buurt- en wijkniveau.

- De 'Zonneladder' als uitgangspunt op te nemen in het beleid, waarbij landbouwgronden en natuurgebieden zo veel als mogelijk ontzien worden en de daken eerst gevuld worden, om te beginnen met alle gemeentelijke daken.
- Het huidige energieloket grootschalig onder de aandacht te brengen en te duiden als essentieel voor de verduurzamingsopgave.
- De bestaande keuzevrijheid voor een energievoorziening te laten behouden.
- De lusten en de lasten van het klimaatbeleid eerlijk te verdelen.

Een plan op te stellen hoe om te gaan met de energietransitie en met de financiële consequenties voor de inwoners hiervan.

- Voor bestaand onroerend goed in beeld te brengen welke duurzaamheidsinvesteringen noodzakelijk zijn.
- In het verduurzamen van oude wijken gebruik te maken van de uitzonderingsmogelijkheid om gasnetten in de gemeente te behouden om kans te geven aan nieuwe innovaties, zoals waterstof of groen gas.
- Onze inwoners als eerste financieel te laten deelnemen in duurzaamheidsinitiatieven.
- Kansen te benutten door extensief gebruikte percelen, zoals parkeerterreinen, te overkappen met zonnepanelen.
- Met advisering over onder andere subsidiemogelijkheden het aantal geïsoleerde koopwoningen te vergroten.

Als gemeente de beschikbaarheid van een elektriciteitsnetwerk van voldoende capaciteit voor inwoners en bedrijven te stimuleren en hieraan mee te werken.

De beschikbaarheid van accu-opladers, voor de auto, te bevorderen.

Binnen de REKS projecten te bevorderen die de mogelijke overcapaciteit van elektriciteit benutten voor plaatselijke energiegebruikers.

Als gemeente het planten van meer bomen te stimuleren.

Circulaire economie

Het CDA streeft naar een circulaire economie waarin grondstoffen, onderdelen en producten hun waarde zo min mogelijk verliezen.

Dit bereiken we door:

- Vaker kortere ketens te hebben van het land naar het bord, ofwel wat je van dichtbij haalt is verser, lekkerder en vaak minder belastend voor het milieu.
- Lokale coöperaties van agrariërs, winkeliers en consumenten te stimuleren om regionale producten op de markt te brengen.
- Het verwerken en hergebruiken van bermmaaisel en versnipperen van (snoei-)hout verder te onderzoeken en toe te passen.
- Ook aandacht te hebben voor het hergebruik, dan wel recyclen, van (onderdelen van) zonnepanelen.

Duurzaam inkopen

Het CDA vindt dat duurzaam inkopen de norm is. De gemeente heeft zelf een belangrijke voorbeeldfunctie als het gaat om een duurzaam inkoopbeleid.

Dit bereiken we door:

- In het lokaal inkoopbeleid te stimuleren dat er voldoende kans wordt gegeven aan lokale ondernemers, dus bijvoorbeeld groenonderhoud over te laten aan lokale hoveniers.
- De kennis en ervaring over maatschappelijk verantwoord inkopen in de regio samen te brengen in een beleidsnota 'Duurzaam inkopen en aanbesteden'.
- Als gemeente te kiezen voor een duurzaam inkoopbeleid, bijvoorbeeld bij de inkoop van het wagenpark van de gemeente.

Afvalbeleid

Het CDA kiest voor een gemeente die de afvalinzameling zelf uitvoert met eerlijke maatregelen. 'Meer scheiden en minder afval' is de basis van ons beleid.

Dit bereiken we door:

- De milieustraat vrij en ongelimiteerd toegankelijk te houden voor particulieren uit de gemeente Dongen, waarbij er gewerkt wordt met een pasjessysteem om alleen onze inwoners toe te laten.
- Als gemeente in te zetten op bewustwording en het leggen van verbindingen tussen bedrijven, organisaties en lokale initiatieven die met circulaire economie bezig zijn.
- Te kiezen voor een afvalbeleid, waarin hergebruik van materialen als glas, papier, plastics, elektrische apparaten en textiel voorop staat.
- Bij de keuze welke manier van inzamelen het meest voordelig is bewoners, bedrijven en organisaties te betrekken.
- Inzet om het dumpen van afval in de openbare ruimte te ontmoedigen én voorts ook het door vrijwilligers, al of niet in clubverband, opruimen van zwerfafval te belonen met een 'waarderingcompliment'.
- Het hergebruiken, de duurzame verwerking en afvalscheiding van bedrijfsafval te bevorderen.
- In de zomermaanden het groenafval wekelijks op te halen.
- Het ophalen van oud papier bij de verenigingen te laten.
- Geen Diftar in te voeren in de gemeente Dongen.

Het CDA ziet het als een opdracht om de wereld waarin we leven goed te beheren en die in een zo goed mogelijke staat door te geven aan de volgende generaties.

SPEERPUNTEN VOOR ONDERWIJS

Stagemarkt met Dongense ondernemingen en instanties

Studeer- en werkplekken

Maatschappelijk stage

Verbeteren leesvaardigheid

Onderwijshuisvestiging

Structurele reserve 'spaarpot'

Luchtkwaliteit

Energieneutraal bouwen

ONDERWIJS

Jongeren moeten kansen krijgen

De gemeente moet jongeren kansen bieden, zoals kansen op een baan, op een opleiding en op huisvesting. In aanraking komen met het Dongense bedrijfsleven is dus van belang. Het realiseren van stageplekken vergroot de kansen op een baan in het onze gemeente. Het CDA wil zo ook meer jeugd in de gemeente Dongen behouden.

Dit bereiken we door:

- Jaarlijks een "Stage Open Dag" te realiseren voor middelbaar en hoger onderwijs in samenwerking met de ondernemersverenigingen en zorginstellingen.
- Studeer- en werkplekken voor (thuiswonende) studenten te optimaliseren.
- Scholen te stimuleren een maatschappelijke stage in te voeren, waarbij kennisgemaakt wordt met maatschappelijke organisaties.
- Jongeren te inspireren met 'succesverhalen' van onze inwoners.
- Jongeren die vroeg in aanraking zijn gekomen met de hulpverlening te helpen bij het vinden van de juiste route in de samenleving.

Verbeteren van de leesvaardigheid en laaggeletterdheid

In het dagelijks leven hebben veel mensen moeite met lezen en schrijven. Het CDA vindt dat het nu de tijd is op dit probleem aan te pakken.

Dit bereiken we door:

- Initiatieven, zoals taalcoaches, te stimuleren.
- Bibliotheken en onderwijsinstellingen meer middelen te geven om de vaardigheden op dit gebied op peil te brengen en te houden.
- Brieven vanuit de gemeente moeten voor iedereen goed te begrijpen zijn.

Onderwijshuisvestiging

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor bekostiging van (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen. In onze gemeente is de onderwijshuisvestiging een moeilijk dossier gebleken. Dat mag niet meer gebeuren. Het CDA gaat voor Frisse scholen, dus met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu.

Dit bereiken we door:

- Nieuwe scholen energieneutraal te bouwen.
- De luchtkwaliteit hoog te prioriteren.
- Een structurele reserve voor onderwijshuisvestiging op te nemen in de begroting.

SPEERPUNTEN VOOR ZORG

Zorg in de buurt

6-minutenzones:
24/7 AED's

Actuele
Sociale Kaart

Jaarlijks
Zorgmarkt

Sociaal Dongens Meldpunt: (online) loket voor al je hulpvragen

Mantelzorg

Jaarlijks **mantelzorgcompliment** met **erkenning** voorop

Ondersteunen waar mogelijk, bijvoorbeeld met Home Instead

Voorlichting aan scholieren en docenten

Wachttijd aanpakken met initiatieven van jongeren organisaties en Dongen Helpt Elkaar

Jeugdhulp

Samenwerking in regio

Zelfgekozen **mentor**

Armoede

Vroegsignaleringsplan: preventie van armoede

ZORG

Zorg in de buurt

Bij invulling van zorgbehoefte wordt er eerst gekeken welke zorg vanuit de eigen leefomgeving gegeven kan worden. Lukt dat niet of ten dele dan wordt de zorg door de gemeente en/of overheid verzorgd, waarbij de mens dan belangrijker is dan de regels. Het CDA kiest voor meer samenwerken als basis voor de zorg. De zorg moet voor iedereen laagdrempelig toegankelijk zijn met korte lijnen. Hulp- en adviesvragen moeten direct bij de juiste organisatie geplaatst worden.

Dit bereiken we door:

- Laagdrempelig contact met zorgaanbieders te bewerkstelligen voor inwoners met vragen of meldingen over ondersteuning, zoals via een telefoonnummer, online contactformulier, WhatsApp, e-mail, maar ook door een fysieke locatie te behouden.
- Een 'Sociaal Dongens Meldpunt', een (online) loket, op te zetten dat alle (online) hulp- en adviesvragen in ontvangst neemt en adviseert over de beste zorgaanbieder die past bij de vraag.
- Het jaarlijks up-to-date houden van een toegankelijke Sociale Kaart, die zowel fysiek als digitaal te raadplegen is.
- Een jaarlijkse Zorgmarkt te organiseren met de zorginstanties, waar vraag en aanbod samen komt.
- Als gemeente 24/7 AED's te faciliteren en, in samenwerking met Stichting reanimatie Dongen, burger hulpverlenerschap actief onder de aandacht brengen waardoor elke locatie in de gemeente Dongen binnen een '6-minutenzone' ligt.
- Binnen de zorgverlening in te zetten op één coördinator die fungeert als aanspreekpunt.
- De indicatiestelling van de benodigde zorg moet zoveel mogelijk bij mensen thuis plaatsvinden, zeker voor de ouderen.
- Op regionaal niveau samen te werken met de buurgemeenten bij zwaardere zorg om te komen tot een regionaal zorgaanbod.

Steun voor wie een ander helpt: de mantelzorger

Mantelzorgers hebben het soms zwaar. Steeds meer jongeren worden ook mantelzorger. Het CDA staat voor een gemeente die de mantelzorger steunt en ontlast op verschillende manieren. Wij vergroten de mogelijkheden om af en toe op adem te komen als mantelzorger.

Dit bereiken we door:

- Een jaarlijks mantelzorgcompliment voort te laten komen vanuit een schoolproject in samenwerking met het middelbaar onderwijs, met de Dongense ondernemers en met de gemeente, waarbij de 'erkenning' voor de mantelzorger voorop staat.
- Met voorlichtingssessies op scholen mantelzorg herkenbaar te maken voor jongeren die dit uitvoeren zonder het te weten, maar ook voor docenten die het moeten herkennen.
- Mantelzorgers te ondersteunen met de inzet van bijvoorbeeld Home Instead, snel beschikbare huishoudelijke hulp, een zorgconsulent of mantelzorgmakelaar.
- De tijdelijke en volledige overname van zorg (= respijtzorg) en dagopvang zo toegankelijk en laagdrempelig mogelijk te maken, met onder andere makkelijke vervoersaanvragen.

“ *Wij vergroten de mogelijkheden om af en toe op adem te komen als mantelzorger.* ”

Jeugdhulp en WMO

De gemeente is bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. De gemeente biedt jeugdhulp via een zorginstelling of in de vorm van een persoonsgebonden budget (pgb) aan. Voor het CDA is het belangrijk dat jeugdhulp voor iedereen laagdrempelig bereikbaar is. De zorg vindt, waar mogelijk, plaats in de eigen omgeving.

Dit bereiken we door:

- De wachttijd in te vullen middels kleinschalige hulpvragen op bijvoorbeeld Dongen Helpt Elkaar en samen met jongerenorganisaties.
- In de regio samen te zorgen voor korte wachtlijsten met onder andere wachtlijstbemiddeling.
- In de hulp te zoeken naar een zelfgekozen mentor, zoals een familielid, de buurman of de trainer van de voetbalclub, die optreedt als aanvullend steunfiguur voor het kind.
- Goed contact met de huisartsen en de mogelijkheid tot het inzetten van praktijkondersteuners voor de Jeugdhulp.
- Meer geld vrij te maken voor preventie en vroegsignalering.
- Te streven naar één traject, met een duidelijke coördinator, voor het individu en/of het gezin, zodat we geen dubbele zorg verlenen.
- Samen met jongeren in zorg die 18 jaar worden te kijken naar een goed overgangspunt voor andere vormen van zorg en andere financieringsbronnen, maar ook te zorgen voor wachtlijstbemiddeling en een warme overdracht.
- De toegang tot specialistische zorg te bewaken, en waar nodig zoeken we de samenwerking in de regio.
- Afscheid te nemen van ingewikkelde aanbestedingen en te kiezen voor langdurige contracten binnen de jeugdhulp en de WMO, om zo continuïteit van zorg te waarborgen.
- Met de Hart van Brabant gemeenten alleen jeugdhulp in te kopen die bewezen effectief is.
- Door de Hart van Brabant gemeenten grenzen te stellen aan excessieve winsten die zorgaanbieders maken.

Geestelijke gezondheidszorg

We hebben aandacht voor de geestelijke gezondheidszorg. We willen schrijnende situaties en verward gedrag tijdig kunnen signaleren.

Dit bereiken we door:

- Met de inzet van het ‘Sociaal Dongens Meldpunt’ kan tijdig advies ingewonnen worden bij de juiste instanties door de cliënt zelf of door een persoonlijke, dan wel professionele relatie in het netwerk van de cliënt.
- Een goede samenwerking tussen instellingen, maatschappelijke partners, politie en GGZ te behouden.

Te inventariseren in hoeverre de gemeente een ‘Dementie vriendelijke gemeente’ is en welke activiteiten hiervoor noodzakelijk zijn en hierin te investeren met kennisoverdracht, voorlichting en realisatie van een dementiewijzer.

Armoede, schulden en dakloosheid voorkomen

Armoede bestrijden is een belangrijke taak van de gemeente. De gemeente moet haar rol actief oppakken door te onderkennen dat armoede niet alleen een geldprobleem is. We willen dat zo min mogelijk kinderen in armoede opgroeien. Hiervoor is maatwerk nodig. Wij willen huisuitzetting vanwege schulden voorkomen en vinden dat iedereen mee moet kunnen doen.

Dit bereiken we door:

- Schulden tijdig te herkennen middels een vroegsignaleringsplan, in samenwerking met woningcorporaties, zorgverzekeraars, Belastingssamenwerking West-Brabant en energie- en drinkwaterbedrijven.
-
- Gezinnen met een laag inkomen te helpen bij de aanschaf van menstruatieproducten.
- Organisaties als de Voedselbank, Stichting Leergeld en Arm in Arm te ondersteunen.
  - Oog te hebben voor de kleinschalige acties waarbij de Dongenaren elkaar helpen, zoals vanuit het platform Dongen Helpt Elkaar, maatschappelijke organisaties en geloofsgemeenschappen.
  - Risicogroepen in beeld te brengen, zodat zij tijdig geholpen worden om schulden te voorkomen.
  - Als gemeente te stimuleren om iedereen, zowel jongeren als senioren, mee te laten doen in de digitale samenleving.

De gemeente moet haar rol actief oppakken door te onderkennen dat armoede niet alleen een geldprobleem is.

SPEERPUNTEN VOOR SPORT & CULTUUR

**Breed
preventieakkoord**

**Toegankelijk houden
en maken**

**Fitnessroutes
realiseren**

Onderzoek doen naar de mogelijkheid van een **gratis sportlidmaatschap** voor kinderen tot 18 jaar, in overleg met de sportverenigingen.

Toekomstvisie opstellen hoe het erfgoed te beschermen

Kwalitatief en betaalbaar kunst-, muziek- en cultuuronderwijs

SPORT & CULTUUR

Inzetten op sporten en gezond leven

Het CDA zet in op preventie en gezond leven. Sport zorgt ervoor dat mensen bewegen, maar het verbindt mensen ook. Ook voor mensen in armoede of met een (bewegings)beperking moet sporten laagdrempelig mogelijk zijn.

Dit bereiken we door:

Onderzoek te doen, in overleg met de sportverenigingen, naar de mogelijkheid van een gratis sportlidmaatschap voor kinderen tot 18 jaar waarbij de financiële ruimte gezocht wordt in de begroting en middels subsidies.

- Sportvoorzieningen en openbare gebouwen voor iedereen goed toegankelijk te houden en toegankelijk te maken indien nodig.
- Een breed preventieakkoord op te stellen, waarin beleid wordt gevormd ter preventie van obesitas, roken, drugsgebruik, een burn-out, mentale ziekten, verslavingen etc.
- Het realiseren van de fitnessroutes, geschikt voor alle leeftijden, door de gehele gemeente en hierbij sport- en speelvoorzieningen in de openbare ruimte te combineren.
- Bekende sporters in te zetten als ambassadeurs voor een gezonde leefstijl.
- Instanties, zoals Stichting Leergeld, die alle kinderen de mogelijkheid geeft tot sporten onder aandacht te brengen en te stimuleren.
- De prijs voor 'Sporter van het Jaar' weer terug te brengen.
- Samenwerkingsverbanden aan te gaan tussen onderwijs, commerciële instanties en sportverenigingen.

Kunst, cultuur, waarden & tradities

Het CDA toont respect voor onze waarden en ons cultureel, religieus, agrarisch en historisch erfgoed, en evenementen van gemeenschappelijkheid, zoals de Zomerspelen, Kerst en Carnaval.

Dit bereiken we door:

- Een toekomstvisie op te stellen, samen met de Heemkundekringen, over hoe het (vrijkomend) cultureel, industrieel, religieus en groen erfgoed te beschermen.
  - Aan kwalitatief en betaalbaar kunst-, muziek- en cultuuronderwijs te werken, waarbij samenwerking tussen verenigingen en met het onderwijs geïntensiveerd wordt.
- De Hoofdstraat in 's Gravenmoer en de Vaartweg aan te merken als beschermd dorpsgezicht, om de karakteristieke en ruimtelijke kwaliteit ook in de toekomst te handhaven.

SPEERPUNTEN VOOR OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

BOA capaciteit evenwichtig te verdelen over alle kernen

Preventieve en signalerende rol vergroten

Snelle actie bij **drugoverlast**

Drugsgebruik aan te pakken door een **intensievere samenwerking** met scholen, hulporganisaties en jongerenwerk

Voorlichtingen over ondermijning geven op scholen

De lokale **vrijwillige brandweerkorpsen** waarborgen

OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Thuis, beschermd en geborgen

Mensen in onze gemeente moeten zich thuis, beschermd en geborgen voelen. Veiligheid is een breed begrip bij het CDA: ondermijning, verkeersoverlast, veilige schoolomgeving en veilige openbare ruimte enzovoort. Het CDA waardeert de preventieve en signalerende rol van de wijkagenten en BOA's.

Dit bereiken we door:

- De BOA capaciteit evenwichtig te verdelen over alle kernen, waarbij de gemeente middels trainingen de preventieve en communicatieve vaardigheden vergroot.
- Snelle en tijdige actie te ondernemen bij het ontstaan van drugs- en of hangjeugdoverlast.
- Drugsgebruik aan te pakken door een intensievere samenwerking met scholen, hulporganisaties en jongerenwerk.
- Criminaliteitsbestrijding op te pakken in samenwerking met de Taskforce en de Veiligheidsregio.
- Voorlichting over ondermijning te geven op scholen.
- Slecht verlichte en slecht zichtbare locaties te verbeteren.
- Inwoners mee te laten denken over de veiligheidsprioriteiten van de gemeente.
- Een nul-scan uit te voeren naar het veiligheidsgevoel onder onze burgers om vanuit daar een actieplan op te zetten.
- De burgers te activeren bij de veiligheid in hun leefomgeving en het ondersteunen van initiatieven zoals Whatsappgroepen en buurtpreventie.

Rampenbestrijding en brandweer

Onze gemeente kent twee lokale brandweerkorpsen, die van Dongen en die van 's Gravenmoer. Het CDA wil hun 'colour locale' van de brandweer garanderen.

Dit bereiken we door:

- De lokale vrijwillige brandweerkorpsen te behouden en de goede kwalitatieve dienstverlening te waarborgen.
- Een preventieve aanpak toe te passen om inwoners duidelijk te maken hoe zij hun huis brandveilig kunnen maken.
- De werving van nieuwe brandweerlieden voor de korpsen van Dongen en 's Gravenmoer actief op te pakken.

SPEERPUNTEN VOOR ECONOMIE

1 gemeentelijk aanspreekpunt voor de ondernemers

Ondernemershuis met gemeentelijk ondernemersloket

Door **samenwerking** met lokale partners en vastgoedeigenaren

Opvullingen geven door **startende en kleine ondernemers**

Stimuleren huisvesting **eigen terrein** werkgever

Aantallen (in eengezinswoningen) **goed regelen**

Arbeids-
migranten

Voldoende goede **ontwikkelingsmogelijkheden** bieden

Verbreding

Nieuwe verdienmodellen

Opbrengsten uit toeristenbranche besteden aan recreatie en toerisme

Passantenhaven aan het Wilhelminakanaal

horeca

fietsenroutes

bruisend

Recreatie

ECONOMIE

Lokaal ondernemerschap met lokale ondersteuning

Wij maken serieus werk van een economie met ruimte voor lokaal ondernemerschap. Het is meer dan terecht dat de gemeente met lokale ondernemers gezamenlijk optrekt in de uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, werkgelegenheid en scholing. De gemeente moet afspraken maken met het bedrijfsleven op basis van wederkerigheid. De ondernemer moet meer ruimte krijgen om te ondernemen.

Dit bereiken we door:

- Eén gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers dat verantwoordelijk is voor het traject van vergunningsaanvragen en ondernemers ook helpt bij kansen en vragen.
- Te kiezen voor een ondernemershuis mét een samenwerkend gemeentelijk ondernemersloket, dat zich richt op het versterken van economische activiteiten.
- Leegstand in centrum en winkelstraten tegen te gaan door samenwerking met lokale partners en (lokale) vastgoedeigenaren.
- Leegstaande winkels, bedrijfsgebouwen of overheids panden in te zetten om startende en kleine ondernemers te huisvesten.
- Met het bedrijfsleven, het onderwijs en andere organisaties, lokaal en regionaal, afspraken te maken op het gebied van duurzaamheidsmaatregelen, investeringen in opleidingen, aanstellen van mensen met een beperking en het bieden van stage- en leerplekken.
- De norm 'betalen binnen dertig dagen' toe te passen bij betalingen aan ondernemers.
- Onderzoek te doen naar de mogelijke kansen voor een Ondernemersfonds in Dongen, in samenspraak met de organisaties van ondernemers.
- Te overleggen met en gebruik te maken van de expertise van ondernemingsorganisaties om zo doelen te realiseren.
- Als gemeente mee te investeren in een goede lobby in de regio én een goede samenwerking tussen bedrijven te stimuleren.
- In te zetten op het herstructureren, ofwel revitaliseren, van bestaande bedrijventerreinen in plaats van direct nieuwe bedrijventerreinen te ontwikkelen.
- Lokaal gewortelde bedrijven de ruimte te geven voor groei, zodat de werkgelegenheid en levensvatbaarheid behouden blijft.
- Samenwerkingen op bedrijventerreinen om energieneutraal te worden te stimuleren, en onderzoeken, zoals energiescans en haalbaarheidsstudies, te bevorderen.
- Organisaties van de ondernemers te ondersteunen die de beleving van de gemeente bevorderen, voor zowel de consumenten als ook voor (aspirant)ondernemers.
- Jonge, startende ondernemers goed te adviseren, zoals via het ondernemershuis.

Werkgelegenheid

Werken geeft mensen levensvreugde. Door omstandigheden als ziekte of (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid is het, ondanks alle inspanningen, voor meerdere inwoners niet mogelijk een betaalde baan te verwerven of te behouden. Daarom zet het CDA in op het voorkomen van werkloosheid en het behouden van levensvreugde.

Dit bereiken we door:

- Mensen die in de bijstand zitten professioneel te begeleiden naar betaald werk of een vrijwilligersbaan.
- Kansen bieden tot verruiming van een woning, door aanbouw en/of uitbouw, voor inwoners die thuis werken met waar nodig een verruiming van de gebruiksregels en een aanpassing van de bepalingen in het bestemmingsplan.
- De digitale infrastructuur te verbeteren in de gemeente Dongen, waaronder zeker ook in het buitengebied.
- Inwoners met een beperking te ondersteunen naar de arbeidsmarkt door leerwerktrajecten, begeleiding en via de bestaande partner "Dongen Werkt".
- Te onderzoeken hoe oudere werknemers hun kennis door kunnen geven aan de jongeren (in het beroepsonderwijs).

Arbeidsmigranten

De huisvesting van arbeidsmigranten moet menselijk en veilig zijn. Hier ligt een verantwoordelijkheid bij werkgevers en de uitzendbranche. Het CDA werkt toe naar het beperken van huisvesting voor arbeidsmigranten in wijken en dorpen. Aan de andere kant bevorderen we de sociale betrokkenheid en de activiteiten voor (tijdelijke) arbeidsmigranten.

Dit bereiken we door:

- Huisvesting van arbeidsmigranten op het terrein van de werkgever te stimuleren door de vergunde periode aan te laten sluiten op de arbeidsbehoefte en -duur op het bedrijf.
- Het aantal arbeidsmigranten in eengezinswoningen goed te regelen.
- De mogelijkheid van kleinschalige concentraties van huisvesting van arbeidsmigranten buiten wijken en dorpen te onderzoeken.
- In gesprek te gaan met werkgevers en uitzendorganisaties bij de ontwikkeling van (tijdelijke) woonruimte.
- Bij concrete mogelijkheden van huisvesting de buurt, wijk en kern in een vroeg stadium te informeren en te raadplegen.
- Actief mee te werken aan initiatieven om de veiligheid voor arbeidsmigranten te waarborgen.
- Arbeidsmigranten goed op de hoogte te laten zijn van het aanbod beschikbare taalcursussen, publieke voorzieningen en belangrijke regels die in Nederland gelden.

*Het CDA zet in op het voorkomen van werkloosheid
en het behouden van levensvreugde.*

Landbouw

We willen een vitale agrarische sector stimuleren, die werkgelegenheid biedt, en zorg draagt voor een gezonde voedselproductie, sierteelt en het landschap. Ontwikkelingsmogelijkheden zijn nodig om te voldoen aan nieuwe regelgeving, om bedrijven te kunnen overdragen aan volgende generatie en vanwege veranderingen in de markt. Het CDA kiest voor een landbouw waarin kansen zijn voor nieuwe verdienmodellen en verbreding met nieuwe economische dragers. Wij noemen als nevenfuncties energieopwekking, verkoop aan huis, natuurontwikkeling, recreatie en toerisme, dierenpension, zorgboerderij en educatie.

Dit bereiken we door:

Voldoende goede ontwikkelingsmogelijkheden te bieden aan agrarische bedrijven in het buitengebied, en daarbij maatwerk toe te passen en rekening te houden met de omgeving.

- Te werken aan maatwerk gericht op de eigen verantwoordelijkheid van onze eigen Dongense agrariërs.
- Agrariërs te stimuleren ook zorg te dragen voor natuurbeheer, vanwege zijn of haar rol als eerste en belangrijkste beheerder van ons typerende landschap.

Als gemeente de positieve bijdrage van de agrarische sector op het gebied van klimaatoplossingen (water en CO₂), alsmede beperking van stikstof-emissies, te ondersteunen en uit te dragen.

Recreatie en toerisme

De gemeente Dongen bestaat uit groene kernen. Voor zowel bewoners als toeristen en passanten moet de gemeente haar aantrekkelijkheid behouden, dan wel haar aantrekkingskracht vergroten. Met de recente invoer van de toeristenbelasting ziet het CDA financiële ruimte om stappen te zetten.

Dit bereiken we door:

- Een onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden om een passantenhaven aan het Wilhelminakanaal te realiseren, een toeristische trekpleister met vaar- en fietsgelegenheden, horeca én levendigheid.
- De opbrengsten die voortvloeien uit de toeristenbranche, middels de toeristenbelasting, expliciet te besteden ten behoeve van de recreatieve of toeristische kwaliteiten van de gemeente Dongen.
- Samenwerking met de Hart van Brabant gemeenten te intensiveren.
- Ruimte te geven aan particuliere initiatieven en de kernen te promoten, middels verrassende doch passende (nieuwe) activiteiten.
- Het landelijk karakter van het buitengebied te behouden en waar mogelijk te versterken.
- Recreatieve bedrijven de mogelijkheid te bieden hun positie te versterken, mits er rekening gehouden wordt met de omgeving.

Het CDA kiest voor een landbouw waarin kansen zijn voor nieuwe verdienmodellen en verbreding met nieuwe economische dragers.

SPEERPUNTEN VOOR BESTUUR & DIENSTVERLENING

Afspraak is afspraak

Diverse loketten

Samenleving aan zet
Right to Challenge

Samen met inwoners en lokale expertise benutten

Speciale dorpswethouder & wethouder ouderenbeleid

Een zelfstandige gemeente, maar met (regionale) samenwerking

BESTUUR & DIENSTVERLENING

Dienstverlening gemeente

Het CDA staat voor een lokaal bestuur en gemeentelijke organisatie die open en transparant zijn. Ze zijn toegerust op haar taak en zijn thuis in wat er leeft in de gemeente. Het streven naar een grote gemeente zijn is geen oplossing voor de vragen die nu op gemeente afkomen.

Dit bereiken we door:

- De gemeente Dongen een zelfstandige gemeente te laten blijven, die de regionale samenwerking zoekt met, bij voorkeur, de Hart van Brabant partners.
- Als gemeente duidelijk te zijn in haar afspraken en deze na te komen, ofwel een betrouwbare partner waarbij 'afpraak is afspraak' geldt.
- Een dorpswethouder aan te wijzen voor alle kernen die speciaal belast wordt met kernaangelegenheden.
- Loketten in te voeren die laagdrempelig op locatie én digitaal te bereiken zijn voor de Dongenaren, zoals een ondernemersloket, energieloket en het 'Sociaal Dongens Meldpunt'.
- Dienstverlening dichtbij de inwoners en ondernemers aan te bieden én waar mogelijk digitaal, tenzij de situatie om maatwerk vraagt zoals in de zorg.
- Op het gemeentehuis vrije inloopuren, zonder afspraken, te realiseren voor inwoners.
- De gemeenteraad duidelijk bij elk voorstel tot (regionale) samenwerking te laten aangeven wat de gemeente Dongen wil bereiken met (regionale) samenwerking, een goede opdracht vooraf en een controle achteraf zijn nodig.
- Besluitvorming voor inwoners transparant te communiceren, zo kent de inwoner het proces, zijn/haar rol in het proces, de tijdsduur van het proces, het moment in het proces etc.
- Actieve aandacht geven aan o.a. 'Burendag', 'NL-Doet' en 'Coming Out Day'.
- De openbare commissievergaderingen weer op te nemen in het vergadermodel.
- De agenda en notulen van de Presidiumbijeenkomsten openbaar te maken.
- Een bestuursakkoord op hoofdlijnen te schrijven.

Samenleving aan zet

Inwoners moeten mee kunnen denken over oplossingen in hun directe omgeving of inbreng kunnen leveren aan beleidsnota's. De gemeente is er immers voor haar inwoners. Het CDA wil de denkracht, daadkracht en betrokkenheid van inwoners maximaal benutten. Daarbij zoeken we nadrukkelijk naar mogelijkheden om inwoners, die zich minder laten horen, te bereiken. Initiatief uit de samenleving voorrang geven moet normaal worden.

Dit bereiken we door:

- Het 'Right to Challenge' in te voeren zodat burgers taken van de overheid kunnen uitvoeren voor (maximaal) het budget wat ervoor staat.
- Bij belangrijke besluiten en bij de vormgeving van nieuw beleid inwoners, bedrijven en (lokale) expertise vooraf te betrekken en hierin samen te werken.
- Het inwonerpanel frequent in te blijven zetten zodat de inwoners hun wensen en kansen kenbaar kunnen maken, naast het gebruik van de sociale media.
- Het programma Jeugd & Politiek verder uit te breiden, met bijvoorbeeld meer Lagerhuis debatten, jeugdburgemeester, kindervragenuur en lessen van politici.
- In de planningsfase (vroeg fase) van ruimtelijke projecten overleg plaats te laten vinden met omwonenden en gelegenheid te bieden om mee te denken.
- Lokale kennis te benutten door expertpanels in te zetten rondom specifieke onderwerpen.
- De adviezen van de WMO Adviesraad Dongen en Participatieraad worden zeer serieus genomen en betrokken bij de de politieke besluitvorming.

Participatie, inburgering en anti-discriminatie

Participatie van alle inwoners is belangrijk. Iedereen moet mee kunnen doen in de Dongense samenleving. In de nieuwe wet inburgering krijgen gemeenten een belangrijkere rol. De integratie van vluchtelingen wordt gestimuleerd bij zowel inburgering, taalachterstand als bij sport. Het CDA wil de sociale ontmoetingsplekken voor alle inwoners behouden, op basis van een gezonde financiële exploitatie.

Dit bereiken we door:

- Een laagdrempelige toegang naar kwalitatief en transparant taalaanbod voor inburgeraars te waarborgen als gemeente.
- Zorg te dragen voor voldoende betaalde krachten om de maatschappelijke begeleiders te coachen en op te vangen.
- Vluchtelingenwerk financieel te ondersteunen.
- Sociaal-culturele wijkvoorzieningen open en beschikbaar te houden.
- Opdrachtnemers bij overheidsopdrachten te stimuleren om zich in te zetten voor extra werk- en stageplekken, bijvoorbeeld voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

“

Wij zijn barmhartig, mensen zijn belangrijker dan regels.

”

Colofon

Dit verkiezingsprogramma 2022-2026 is een uitgave van het CDA Dongen - 's Gravenmoer.

Tekst

André Vonk • Annemarie van Eenennaam • Bart Jan Roomer • Chris de Boer • Coert van Os • Danielle Asin • Friedy de Jong • Hans Verkooijen • Jacques van der Aa • Kees de Jong • Koenraad van Eersel • Marga Allard • Marjolijn Diepstra • Max Claassen • Nancy Peeters • Roeland van Woerkom • Stijn Sips • Wouter de Zwart

Opmaak

Stijn Sips

Foto's

CDA Dongen - 's Gravenmoer

Wij danken alle betrokken Dongenaren, instanties en verenigingen die mee richting hebben gegeven aan ons programma.

CDA: THUIS IN WAT ER LEEFT